

Raad voor de
rechtspraak

Ministerie van OCW

Zaaknr.	
Datum reg.	27 MEI 2022
nr.	
Directie	HO&S

1. MOCW
2. DGHBWF
3. HO&S

De minister van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap
Dr. R.H. Dijkgraaf
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Afdeling strategie

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t (088) 361 00 00
f (088) 361 00 22
www.rechtspraak.nl

datum 25 mei 2022
doorkiesnummer 088-361 33 17
e-mail 5.1.2.e
ons kenmerk UIT 13112 STRA/RMD
uw kenmerk
cc De minister voor Rechtsbescherming
bijlage(n) -
onderwerp Advies concept wetsvoorstel herinvoering basisbeurs

Geachte heer Dijkgraaf,

Bij brief van 11 april 2022, kenmerk 32337864, verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uit te brengen inzake het concept wetsvoorstel herinvoering basisbeurs (het 'Wetsvoorstel').

HET WETSVOORSTEL

Met dit Wetsvoorstel wordt in het hoger onderwijs de basisbeurs opnieuw in het studiefinancieringsstelsel ingevoerd en wordt voor de studenten met ouders die een middeninkomen verdienen, de aanvullende beurs uitgebreid. Daarnaast wordt in het Wetsvoorstel een financiële grondslag gecreëerd voor een tegemoetkoming voor diegenen die tijdens het leenstelsel hebben gestudeerd. Het is volgens het kabinet voor deze generatie wrang om de basisbeurs, zo snel na het afschaffen, weer terug te zien komen in het hoger onderwijs.

In dit Wetsvoorstel wordt ook de bijverdiengrens in het mbo afgeschaft en worden de terugbetaalvoorwaarden in het mbo gelijkgetrokken met de voorwaarden zoals deze gelden voor studenten in het hoger onderwijs. Tot slot voorziet dit Wetsvoorstel in een verruiming van de zogenoemde 1-februarieregeling, om zo een mogelijke belemmering voor doorstromers uit het mbo naar het hbo weg te nemen.

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.¹

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklust van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechters zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 25 mei 2022
kenmerk UIT 13112
pagina 2 van 4

ADVIES

Het Wetsvoorstel geeft de Raad geen aanleiding tot het maken van inhoudelijke opmerkingen.

En marge van dit Wetsvoorstel en gezien de verwachting dat het verschil tussen uitwonende en thuiswonende studenten na invoering van het Wetsvoorstel een grotere rol gaat spelen dan thans het geval is wil de Raad op verzoek van de Centrale Raad van Beroep (hierna: de CRvB) het volgende opmerken. Vanuit de CRvB is het signaal gegeven dat de toepassing van de Wsf 2000 betreffende zaken waarin ouders en studenten onder hetzelfde brp-adres ingeschreven zijn, terwijl zij volstrekt gescheiden huishoudens voeren met de daarmee gepaard gaande kosten, als knellend wordt ervaren. De rechter in eerste aanleg heeft in een aantal uitspraken aanleiding gezien de wet op dit punt ruim en in het voordeel van de student uit te leggen. Onder verwijzing naar de (uitdrukkelijke) bedoeling van de wetgever heeft de hoger beroepsrechter echter tot op heden geen mogelijkheid gezien te voorkomen dat studenten in deze situaties door de minister terecht als thuiswonenden worden beschouwd. Een en ander leidt – hoewel in veel gevallen een controle vooraf leidt tot voorkomen van terugvorderingen – soms tot terugvorderingen die ‘moeilijk uit te leggen’ zijn, omdat studenten in deze gevallen gelet op de wettelijke bepalingen geen recht hebben op een uitwonendenbeurs, terwijl zij wel de kosten van uitwonende studenten hebben gehad. Daarnaast is het in de sfeer van de toekenningen bijzonder lastig om als uitwonenden met een thuiswonendenbeurs te voorzien in de kosten van levensonderhoud. De Raad verzoekt u, en marge van dit Wetsvoorstel, deze door de CRvB als knellend ervaren wettelijke regeling aan te passen, in die zin dat maatwerk mogelijk wordt.

WERKLAST

Het Wetsvoorstel heeft gevolgen voor de werklast van de Rechtspraak. De werklast neemt toe. In financiële zin bedraagt die toename jaarlijks € 617.000 (voor de komende vijftien jaar). Hieronder is dit toegelicht.

Toelichting

In de Memorie van Toelichting (hierna: MvT) is aangegeven dat jaarlijks ongeveer 225 extra (hoger) beroepszaken bij de rechtbanken en CRvB aanhangig worden gemaakt vanwege de controle op het recht op de uitwonendenbeurs. Het gaat dan over besluiten tot terugvordering van studiefinanciering en eventuele boetebesluiten. De Raad ziet geen aanleiding om anders te denken over het aantal zaken. Dit betekent 155 extra zaken voor de rechtbanken en 70 extra zaken voor de CRvB (uitgaande van een appelpercentage van 45% hetgeen voor studiefinancieringszaken gebruikelijk is).

In de MvT is verder aangegeven dat gedurende de looptijd van de regeling (15 jaar) 500 extra (hoger) beroepszaken aanhangig worden gemaakt bij rechtbanken en CRvB vanwege het besluit over een tegemoetkoming. Het gaat dan bijvoorbeeld over (voormalig) studenten die niet voldoen aan de voorwaarden omdat ze niet lang genoeg onder het leenstelsel hebben gestudeerd. Bij de gestelde looptijd van 15 jaar, en een evenredige verdeling van de zaken over de jaren, komt dat neer op jaarlijks bijna 35 zaken. De Raad ziet geen aanleiding om anders te denken over het aantal verwachte extra zaken. Dit betekent afgerond 24 extra zaken voor de rechtbanken en 11 extra zaken voor de CRvB per

Raad voor de
rechtspraak

datum 25 mei 2022
kenmerk UIT 13112
pagina 3 van 4

jaar. De Raad merkt volledigheidshalve op dat de procesbereidheid mogelijk bovengemiddeld is. De afschaffing van het leenstelsel roept bij de groep (voormalig) studenten die onder het leenstelsel vallen gevoelens op van onrechtvaardigheid (hetgeen ook in de MvT is aangegeven). Dit kan worden versterkt door de keuze om ambtshalve te verrekenen met de studieschuld omdat dat de mogelijkheid ontnaemt om voor het deel van de tegemoetkoming op eigen tempo de schuld af te lossen.

Andere elementen in het Wetsvoorstel die kunnen leiden tot een extra instroom van zaken zijn de verruiming van de zogenoemde 1-februarieregeling en de wijziging in de terugbetalingsregeling voor studenten in het MBO. Het aantal extra zaken schat de Raad in als beperkt tot zeer beperkt. Tot slot zal het vervallen van de bijverdienregeling leiden tot een afname van het aantal zaken in (hoger) beroep. Ook hier betreft het een zeer klein aantal zaken.

De zaakzwaarte ten slotte zal naar verwachting van de Raad niet wezenlijk verschillen van de huidige gemiddelde zaakzwaarte.

Conclusie

Het aantal zaken voor de Rechtspraak neemt toe. Die zaken zijn naar verwachting van gemiddelde zwaarte. Dat betekent in financiële zin een werklasttoename van € 617.000 per jaar (voor in ieder geval de komende 15 jaar).

In tabelvorm²:

Totale werklastconsequenties	structureel
Mutatie als gevolg van aantallen	630.123
Effect wijziging gemiddelde zaakzwaarte	-12.847
Effect behandeltijd per zaak	0
Totale effect wetsvoorstel	617.276

CONCLUSIE

Het Wetsvoorstel geeft de Raad voor de rechtspraak geen aanleiding tot het maken van inhoudelijke opmerkingen. De Raad vraagt en marge van dit Wetsvoorstel wel aandacht voor de toepassing van de Wsf 2000 betreffende zaken waarin ouders en studenten onder hetzelfde brp-adres ingeschreven zijn, terwijl zij volstrekt gescheiden huishoudens voeren met de daarmee gepaard gaande kosten. Dit wordt door de hoger beroepsrechter als knellend ervaren. De Raad verzoekt deze regeling aan te passen in die zin dat maatwerk mogelijk wordt.

² Waarin met "structureel" hier de komende 15 jaar wordt bedoeld.

Raad voor de
rechtspraak

datum 25 mei 2022
kenmerk UIT 13112
pagina 4 van 4

TOT SLOT

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

5.1.2.e